

RBI ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਿਡ ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਸਕੀਮ, 2026 ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

SCNL ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ
ਮੁਫਤ, ਲਾਗਤ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ | 1 ਜੁਲਾਈ, 2026 ਤੋਂ ਲਾਗੂ

ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

- ◆ SCNL ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ/ਗਾਹਕ, ਜੋ SCNL ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।
- ◆ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲੇ: ਕਰਜ਼ਾ/ਵਸੂਲੀ ਏਜੰਟ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਫੇਅਰ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਿਜ਼, ਕੇਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਗਲਤ ਵਿਕਰੀ, KYC ਅੱਪਡੇਟ, ਸਟਾਫ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਪੈਰਾ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਉਤਪਾਦ।
- ◆ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਦਰਜ ਕਰੋ — ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਕੀਲ ਖੁਦ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

- ◆ SCNL ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਫੈਸਲੇ; ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ; ਹੋਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ; ਨਿਯੋਗਕਰਤਾ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਾਮਲੇ।
- ◆ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ।
- ◆ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਸਾਲਸ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ/ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਬੰਧੀ RBI ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਬਿਤ/ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
- ◆ RBI ਦੇ ਨਿਯਮਕ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ।

ਕਦਮ 1 — ਪਹਿਲਾਂ SCNL ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੋ

- ◆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ) SCNL ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ◆ RBI ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਕੋਲ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਜਾਇ ਜੇ SCNL ਵੱਲੋਂ **30 ਦਿਨਾਂ** ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲੇ; ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ SCNL ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੋ।

ਕਦਮ 2 — RBI ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ

- ◆ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ SCNL ਦੇ ਆਖਰੀ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, **90 ਦਿਨਾਂ** ਦੇ ਅੰਦਰ RBI ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰੋ।
- ◆ SCNL ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨੀ ਹੈ — ਇਹ ਮੁਫਤ ਹੈ

- ◆ ਆਨਲਾਈਨ ਪੋਰਟਲ: cms.rbi.org.in
- ◆ ਈ-ਮੇਲ: crpc@rbi.org.in
- ◆ ਡਾਕ/ਕੁਰੀਅਰ: ਸੈਂਟਰਲਾਈਜ਼ਡ ਰਿਸੀਪਟ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ, RBI, 4ਥ ਫਲੋਰ, ਸੈਕਟਰ-17, ਸੈਂਟਰਲ ਵਿਸਟਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - 160017
- ◆ 24x7 ਕਾਂਟੈਕਟ ਸੈਂਟਰ (IVRS): ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ **14448** — ਏਜੰਟ ਸਹਾਇਤਾ ਸੇਮਵਾਰ-ਸ਼ਨੀਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ-ਰਾਤ 10 ਵਜੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ 10 ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ।

ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

- ◆ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ RBI ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; **SCNL ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।**
- ◆ ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ SCNL ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ/ਸੁਲੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ◆ ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ SCNL ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਓਮਬਡਸਮੈਨ ਅਵਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ◆ ਗੈਰ-ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ, ਮਾਮੂਲੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ 'ਵੈਧ' ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।